

Tổng quan về Luật hiến pháp

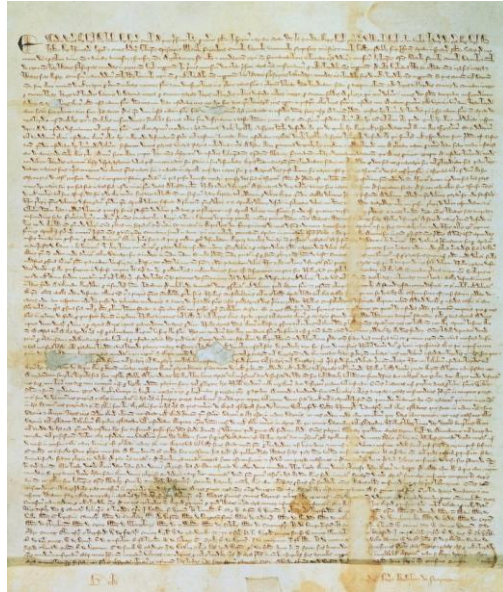
MPP4 – L4
08/12/2011

Nội dung thảo luận

- Hiến pháp là gì?
- Một số nguyên tắc và nội dung cơ bản của Hiến pháp
- Thực thi Hiến pháp – Những khó khăn khi du nhập chế độ pháp quyền vào các nước đang phát triển

Hiến pháp là gì?

- Các nền dân chủ và chế độ cộng hòa cổ đại
- 1215 Đại Hiến Chương => bảo vệ tự do và đối xử công bằng (due process)
- 1787 HP Hoa Kỳ
- 1889 HP Minh Trị
- 1912 Lâm thời ước pháp Trung Hoa

➤MPP4 12/2011

Tinh thần của Hiến pháp

- Chủ quyền nhân dân (thiên hạ vi công)
  - ➔ Điều 2, câu thứ nhất HP 1992 (sửa 2001) vay mượn hai chủ thuyết
    - Nhà nước pháp quyền (rule of law) + XHCN
    - Của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân (Abraham Lincoln, Gettysburg Address 19/11/1863)
  - ➔ Văn kiện Đại hội XI: “Nhân dân thực hiện quyền làm chủ thông qua hoạt động của Nhà nước, của cả hệ thống chính trị và **các hình thức dân chủ trực tiếp**, dân chủ đại diện”
- Ủy trị (mandat) => tính chính danh (legitimacy)
  - ➔ Điều 6, Điều 83 HP 1992
- Nguyên tắc tổ chức quyền lực nhà nước : kiểm soát quyền lực: Cân bằng và đối trọng
  - ➔ Điều 2, câu thứ ba HP 1992 sửa đổi 2001
  - ➔ Văn kiện Đại hội XI: “Quyền lực Nhà nước là thống nhất; có sự phân công, phối hợp và **kiểm soát** giữa các cơ quan trong việc thực hiện các quyền lập pháp, hành pháp, tư pháp”

➤MPP4 12/2011

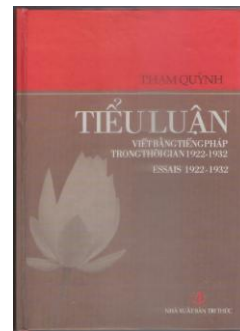
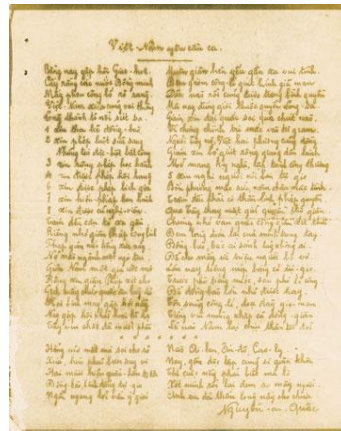
Nội dung Luật Hiến pháp

- **Chính thể**
  - Quân chủ (Quân chủ tuyệt đối/quân chủ lập hiến)
  - Cộng hòa (Cộng hòa tổng thống/cộng hòa đại nghị/lưỡng tính)
- **Nhân quyền và các quyền cơ bản của công dân**
  - Quyền công dân => quyền bầu cử => tham gia trung cầu dân ý
  - Nhân quyền (quyền con người)
- **Phân chia và chế ước quyền lực**
  - Giữa các nhánh quyền lực (hành pháp, lập pháp và tư pháp)
  - Giữa chính quyền trung ương và tự quản địa phương
- **Các tuyên bố chính sách căn bản và nội dung khác**
  - Kinh tế, Văn hóa, Giáo dục

Sự phát triển của tư tưởng lập hiến ở Việt Nam

Bản yêu sách của nhân dân Việt Nam do Nguyễn Ái Quốc gửi đến Hội nghị Véc-xây (Versailles)

Hiến pháp Việt Nam

- **1946**
→ 70 điều
- **1959**
→ 112 điều
- **1980**
→ 147 điều
- **1992 (sửa đổi 2001)**
→ 147 điều

- **HP 1967 VNCH**
→ 117 điều

Đặc trưng của HP XHCN

- Về bản chất: là tuyên bố của chính quyền $\leq$ pháp chế xã hội chủ nghĩa
- Không du nạp tam quyền phân lập $\Rightarrow$ quyền lực tập trung, thống nhất vào các Sô-viết
- Ghi nhận sự lãnh đạo toàn diện của Đảng CS
- Bổ sung chương Chế độ kinh tế
- Mở rộng chương Quyền và nghĩa vụ cơ bản của công dân
- Quy trình sửa đổi HP đơn giản (2/3 đại biểu QH thông qua bằng Nghị quyết).

Thực thi Hiến pháp-Thảo luận bài đọc Weingast 2010

- Thảo luận về cấu trúc bài viết <= anh/chị học được gì từ cách viết?
- Kiểm soát và tổ chức quyền lực công cộng, một nội dung của chế độ pháp quyền => Hiến pháp hướng tới hạn chế quyền lực
  - Quyền lực công cộng được kiểm soát bởi những nhóm người
  - Tự do tham gia, cạnh tranh tham gia quyền lực công cộng
- Các điều kiện tiên quyết để thiết lập chế độ pháp quyền
  - Kinh nghiệm Phương Tây
  - Kinh nghiệm của các quốc gia Đông Á (Pistor & Wellons 1998)
- Vì sao các nước đang phát triển rất khó khăn thực thi chế độ pháp quyền
- Một góc nhìn phản biện: Andreas Lorenz 2011, “Phương Đông mới” thay đổi thế giới ra sao?

Bài tập tuần 2

Weingast (2010) trong một bài viết mang âm hưởng đầy bi quan, cho rằng: “Các nhà kinh tế hối thúc cải cách kinh tế, các nhà dân chủ thúc đẩy bầu cử và dân chủ, và các nhà luật học hối thúc cải cách pháp luật và xác lập quyền công dân...Nhưng họ nhầm...Những cuộc cải tổ này gần như luôn luôn thất bại...”.

Anh/chị hãy bình luận về nhận định trên và chứng minh các luận điểm của mình từ thực tiễn phát triển của các quốc gia Đông Á.